

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

ANTALET AVLAGDA EXAMINA, EXAMENSDELAR OCH KOMPETENSOMRÅDEN

ANTALET EXAMINA

Grundexamen inom byggnadsbranschen (GE): 2 220 st. (inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)

Yrkesexamen inom markanläggningsbranschen (YE): 198 st.

Specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen (SYE): 54 st.

Grundexamen inom lantmäteribranschen (GE): Kartläggare 69 st.

Yrkesexamen inom lantmäteribranschen (YE): Kartläggare (YE) 9 st.

ANTAL EXAMENSDELAR

GE inom byggnadsbranschen: 26 556 st. (inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)

YE inom markanläggningsbranschen: 999 st.

SYE inom markanläggningsbranschen: 198 st.

GE inom lantmäteribranschen: 603 st.

YE inom lantmäteribranschen: 24 st.

GE INOM BYGGNADS-
BRANSCHEN

**Gemensamma
examensdelar
(GED):**
1 245 st.

GE INOM LANTMÄTERI-
BRANSCHEN

**Gemensamma
examensdelar (GED):**
24 st.

**Lokala
examens-
delar:**
345 st.

GE INOM BYGGNADSBRANSCHEN

Kompetensområdet för husbyggnad 1 713 st.

Kompetensområdet för markanläggning 18 st.

Kompetensområdet för schaktningsmaskintransport 453 st.

Kompetensområdet för stenbranschen 15 st.

Uppgift saknas 18 st.

YE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN

Kompetensområdet för fordonskrantransport 9 st.

Kompetensområdet för asfaltering 15 st.

Kompetensområdet för transporter inom infrastrukturområdet 12 st.

Kompetensområdet för berganläggning 9 st.

Kompetensområdet för underhåll av trafikområden 1–4 st.

Kompetensområdet för användning av anläggningsmaskiner 36 st.

Kompetensområdet för grundläggning 1–4 st.

Kompetensområdet för nätanläggning 21 st.

Kompetensområdet för miljöarbeten 1–4 st.

Uppgift saknas 90 st.

SYE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN

Inget kompetensområde, ingen examensbenämning

Uppgift saknas 54 st.

GE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

Inget kompetensområde, ingen examensbenämning

Uppgift saknas 69 st.

YE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

Inget kompetensområde, ingen examensbenämning

Uppgift saknas 9 st.

STUDIERNAS MÅL (ENLIGT EXAMENSDEL) HELA EXAMEN ELLER EXAMENSDEL/EXAMENSDELAR

GE INOM BYGGNADSBRANSCHEN

(inkl. hela GE inom
byggnadsbranschen)

hel examen	examensdel/
24 447 st.	delar 2 109 st.

YE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN

hel examen	examensdel/
693 st.	delar 306 st.

SYE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN

hel examen	examensdel/
195 st.	delar 3 st.

GE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

hel examen	examensdel/
591 st.	delar 12 st.

YE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

hel examen	examensdel/
24 st.	delar 0 st.

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

ANTALET AVLAGDA EXAMINA, EXAMENSDELAR OCH KOMPETENSOMRÅDEN			STUDIERNAS MÅL (ENLIGT EXAMENSDEL) HELA EXAMEN ELLER EXAMENSDEL/EXAMENSDELAR	
ANTALET EXAMINA		GE INOM GRUVBRANSCHEN	GE INOM GRUVBRANSCHEN	
Grundexamen inom gruvbranschen (GE): 63 st. Yrkesexamen inom gruvbranschen (YE): 15 st. Yrkesexamen inom stenbranschen (YE): 1–4 st. Yrkesexamen inom dykbranschen (YE): 12 st.		Kompetensområdet för gruvarbete 42 st. Kompetensområdet för anrikning 18 st. Uppgift saknas 1–4 st.	hel examen 543 st.	examensdel/ delar 36 st.
ANTAL EXAMENSDELAR		YE INOM GRUVBRANSCHEN	YE INOM GRUVBRANSCHEN	
GE inom gruvbranschen: 579 st. YE inom gruvbranschen: 57 st. YE inom stenbranschen: 18 st. YE inom dykbranschen: 72 st.		Kompetensområdet för dagbrytning 12 st. Kompetensområdet för underjordsbrytning 1–4 st. Uppgift saknas 1–4 st.	hel examen 54 st.	examensdel/ delar 3 st.
		YE INOM STENBRANSCHEN	YE INOM STENBRANSCHEN	
		Kompetensområdet för montering 1–4 st. Kompetensområdet för förädling 1–4 st.	hel examen 15 st.	examensdel/ delar 3 st.
GE INOM GRUVBRANSCHEN Gemensamma examensdelar (GED): 54 st.		YE INOM DYKBRANSCHEN	YE INOM DYKBRANSCHEN	
Lokala examensdelar: 6 st.		Kompetensområdet för arbetsdykning 12 st.	hel examen 63 st.	examensdel/ delar 9 st.

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

ANTALET AVLAGDA EXAMINA, EXAMENSDELAR OCH KOMPETENSOMRÅDEN

Reflektioner

Antal avlagda examina

- Antalet avlagda yrkesexamen inom markanläggningsbranschen har fortsatt att utvecklas. År 2024 avlades 198 examina, vilket är 37 fler än 2023, då 161 examina avlades.
- Hur kommer det att gå i framtiden när finansieringen förändras?
- I praktiken har inga YE inom stenbranschen avlagts. Stenbranschen behöver fler experter. En kvalitetsförsämring kan observeras i monteringarna och det enda sättet att säkerställa kvalitet är genom utbildning.
- Prestationsmängderna för schaktningsmaskinförare är oroväckande lågt i förhållande till branschens arbetskraftsbehov.

Antal avlagda examensdelar

- Hela examina innehåller också examensdelar.
- Av statistiken framgick inte hur många av dem som avlagt examen har avslutat sina studier med en delexamen.

Antal avlagda kompetensområden

- Antalet avlagda grundexamina inom byggnadsbranschen är ungefär detsamma inom kompetensområdet för schaktningsmaskintransport.
- Inom markanläggningsbranschen är antalet prestationer inom kompetensområdena fortfarande oroväckande lågt.
- Avsaknaden av uppgifter om kompetensområden i yrkesexamen inom markanläggningsbranschen förutsätter inga åtgärder, eftersom kompetensområdena endast sällan fylls.

Övriga reflektioner

- Det finns en oro över om det finns tillräckligt med utbildare för schaktningsmaskinförare för att tillgodose branschens behov av arbetskraft. Detta är också en kostnads- och investeringsfråga. Att finansieringen av schaktningsmaskinförarutbildningen sänks till en lägre finansieringsnivå betraktas som ett misstag. Man borde utbilda aktivare.
- Läroanstalterna kan flexibelt skapa valfria helheter som kompletterar de obligatoriska inlärningsmålen i de gemensamma examensdelarna. Valfriheten gör det möjligt för studerande att stärka sin kompetens i delar eller delområden som är viktiga och aktuella för dem själva (från besöksrapporten).

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

ANORDNANDE AV EXAMINA

ANORDNARTILLSTÅND

GE inom byggnadsbranschen: 55 st.
(inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)
YE inom markanläggningsbranschen: 23 st.
SYE inom markanläggningsbranschen: 15 st.
GE inom lantmäteribranschen: 53 st.
YE inom lantmäteribranschen: 5 st.
GE inom gruvbranschen: 48 st.
YE inom gruvbranschen: 5 st.
YE inom stenbranschen: 7 st.
YE inom dykbranschen: 1 st.

AKTIVA ANORDNARE

GE inom byggnadsbranschen: 51 st.
YE inom markanläggningsbranschen: 22 st.
SYE inom markanläggningsbranschen: 10 st.
GE inom lantmäteribranschen: 9 st.
YE inom lantmäteribranschen: 4 st.
GE inom gruvbranschen: 4 st.
YE inom gruvbranschen: 3 st.
YE inom stenbranschen: 3 st.
YE inom dykbranschen: 1 st.

ANORDNANDE AV EXAMINA Diskussion

ICKE-AKTIVA ANORDNARE

GE inom byggnadsbranschen: 4 st.
YE inom markanläggningsbranschen: 1 st.
SYE inom markanläggningsbranschen: 5 st.
GE inom lantmäteribranschen: 44 st.
YE inom lantmäteribranschen: 1 st.
GE inom gruvbranschen: 44 st.
YE inom gruvbranschen: 2 st.
YE inom stenbranschen: 4 st.
YE inom dykbranschen: 0 st.

SPRÅKEN PÅ AVLAGDA EXAMINA

GE inom byggnadsbranschen
Finska 2 139 st.
Svenska 81 st.
YE inom markanläggningsbranschen
Finska 198 st.
SYE inom markanläggningsbranschen
Finska 54 st.
GE inom lantmäteribranschen
Finska 69 st.
YE inom lantmäteribranschen
Finska 9 st.

SPRÅKEN PÅ AVLAGDA EXAMINA

GE inom gruvbranschen
Finska 63 st.
YE inom gruvbranschen
Finska 15 st.
YE inom stenbranschen
Finska 1–4 st.
YE inom dykbranschen
Finska 12 st.

Språklig och geografisk täckning samt fördelning av prestationer

- Den geografiska täckningen för grundexamen inom byggnadsbranschen och yrkesexamen inom markanläggningsbranschen är god. Det ordnas examina i hela landet.
- Stenbranschen har få utbildare. Stenbranschen skulle behöva fler utbildare.

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Fördelning av platserna för yrkesprov

GE INOM BYGGNADSBANSCHEN
(inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)

Arbetsplats 58,58 %

Läroanstalt 27,35 %

Arbetsplats + läroanstalt 5,15 %

Uppgift saknas 8,92 %

YE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN

Arbetsplats 89,41 %

Läroanstalt 0,62 %

Arbetsplats + läroanstalt 0,62 %

Uppgift saknas 9,35 %

SYE INOM
MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN

Arbetsplats 92,31 %

Läroanstalt 0 %

Arbetsplats + läroanstalt 0 %

Inga uppgifter 7,69 %

YE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

Arbetsplats 100 %

GE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

Arbetsplats 57,14 %

Läroanstalt 32,54 %

Arbetsplats + läroanstalt 8,73 %

Uppgift saknas 1,59 %

GE INOM GRUVBRANSCHEN

Arbetsplats 25,66 %

Läroanstalt 57,52 %

Arbetsplats + läroanstalt 8,85 %

Uppgift saknas 7,96 %

YE INOM GRUVBRANSCHEN

Arbetsplats 89,47 %

Läroanstalt 0 %

Arbetsplats + läroanstalt 0 %

Uppgift saknas 10,53 %

YE INOM STENBRANSCHEN

Arbetsplats 100 %

YE INOM DYKBRANSCHEN

Läroanstalt 100 %

Reflektioner över fördelningen av prestationsplatser, yrkesprov som ordnas vid läroanstalter

- I grundexamina inom byggnadsbranschen finns oroväckande många examensdelar där yrkesproven görs vid läroanstalten. Är det fråga om att det inte går att avlägga yrkesprov på arbetsplatsen, eller att läroanstalterna drar sig tillbaka när finansieringen ändras, eller på grund av brister som beror på kvalitetskontrollen (examenskommissionerna)?
- Situationen är god i fråga om yrkesexamen och specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen. Delvis avsaknad av uppgifter kan fortfarande bero på systemen eller bristfällig introduktion vid läroanstalten.
- I grundexamina inom lantmäteribranschen och gruvbranschen upplevs situationen också som oroväckande.
- Examinanden ska ha grundläggande kunskaper och färdigheter för arbetslivet. Till exempel har gruvbranschen stränga säkerhetsbestämmelser. Eftersom gruvbranschen är en farlig arbetsmiljö är det motiverat att avlägga vissa examensdelar vid läroanstalten.
- Dykbranschen är också en farlig arbetsmiljö, så det är säkrare att avlägga examensdelar i läroanstaltsmiljön, eftersom man på så sätt bättre kan övervaka prestationerna.
- Är kravet på en examensdel som avläggs å arbetsplatsen skenbar för grundexaminas del? Kraven/verksamhetssätten upplevs som helt motsatta. Utbildningsstyrelsen bör granska situationen, eftersom läroanstalterna snabbt håller på att övergå till verksamhetsmodeller som skiljer sig från varandra.

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Respons

Responsenkäter (svarsskala 1–5)

STUDERANDERESPONSENS
AVSLUTANDE ENKÄT, YRKESPROV
GE inom byggnadsbranschen 4,3
(inkl. hela GE inom
byggnadsbranschen)
**YE inom
markanläggningsbranschen 4,7**
**SYE inom
markanläggningsbranschen 4,7**
GE inom lantmäteribranschen 4,6
YE inom lantmäteribranschen –
GE inom gruvbranschen 4,1
GE inom gruvbranschen 4,9
YE inom stenbranschen –
YE inom dykbranschen 4,8
(nationellt medeltal 4,6)

Studeranderespons

- Responsen är på en utmärkt nivå, som är över 4,5 i nästan alla examina, och i allmänhet om responsen är 4 kan prestationen anses vara exemplarisk.

Diskussion

RESPONS FRÅN ARBETSPLATSHANDLEDAREN
GE inom byggnadsbranschen 4,1
(inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)
YE inom markanläggningsbranschen 4,4
SYE inom markanläggningsbranschen 4,9
GE inom lantmäteribranschen 4,3
YE inom lantmäteribranschen 4,6
GE inom gruvbranschen 4,2
YE inom gruvbranschen 4,1
YE inom stenbranschen –
YE inom dykbranschen –
(nationellt medeltal 4,2)

Respons från arbetsplatshandledaren

Responsen på en utmärkt nivå, som är över 4 i nästan alla examina. I allmänhet om responsen är 4 kan prestationen anses vara exemplarisk. Till och med 3,5 är ganska bra respons.

ARBETSPLATSRESPONS

GE inom byggnadsbranschen 4,1
(inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)
YE inom markanläggningsbranschen 4,7
SYE inom markanläggningsbranschen 2,0
GE inom lantmäteribranschen 4,2
YE inom lantmäteribranschen –
GE inom gruvbranschen 4,0
YE inom gruvbranschen 4,2
YE inom stenbranschen –
YE inom dykbranschen –
(nationellt medeltal 4,2)

Arbetsplatsrespons

Responsen är på en utmärkt nivå. Om responsen är 4 kan prestationen anses vara exemplarisk. Till och med 3,5 är ganska bra respons.

Responsen på specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen är splittrad.

Övriga kommentarer

Denna respons på över 4,5 väcker frågor om huruvida man förhåller sig tillräckligt allvarligt till responsen. Har de som svarat på responsen introducerats och är de till exempel medvetna om var responsuppgifterna statistikförs och vad responsen används till när enkäterna besvaras?

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten- och gruvbranschen, lägesbild 2024

KVALITET PÅ GENOMFÖRANDET AV YRKESPROV OCH BEDÖMNINGEN AV KUNNANDE

Bedömning av kunnande och förverkligande av tvåpartsbedömningen i yrkesinriktade examensdelar

GE INOM BYGGNADSRANSCHEN
(inkl. hela GE inom byggnadsbranschen)
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 68,5 %**
Uppgift saknas 1,3 %

YE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 96 %**
Uppgift saknas 0,6 %

SYE INOM MARKANLÄGGNINGSBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 100 %**
Uppgift saknas 1,9 %

**VITSORD I BEDÖMNING AV
KUNNANDE INOM YRKESUTBILDNINGEN**
GE INOM BYGGNADSRANSCHEN
Medeltal 3,4
Yrkesinriktad examensdel 3,6
Gemensam examensdel 3,1
(nationellt medeltal 3,7)

GE I LANTMÄTERIBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 64,6 %**
Uppgift saknas 0,8 %

YE I LANTMÄTERIBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 100 %**
Uppgift saknas 0 %

**VITSORD I BEDÖMNING AV KUNNANDE
INOM YRKESUTBILDNINGEN**
GE INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN
Medeltal 4,0
Yrkesinriktad examensdel 4,2
Gemensam examensdel 3,7
(nationellt medeltal 3,7)

Reflektion kring förverkligandet av tvåpartsbedömningen

- I grundexamina är arbetslivsrepresentanternas deltagande oroväckande lågt, vilket direkt jämförs med de examensdelar som görs vid läroanstalten. Finns det skäl att överväga bedömning av t.ex. valfria examensdelar vid läroanstalterna?
- Ändringar i finansieringen kan också ha effekter på förverkligandet av tvåpartsbedömningen.

GE INOM GRUVBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 25,4 %**
Uppgift saknas 6,1 %

YE INOM GRUVBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 94,7 %**
Uppgift saknas 5,3 %

YE INOM STENBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 100 %**
Uppgift saknas 0 %

YE INOM DYKBRANSCHEN
**Lärare och representant för arbetslivet
(tvåpartsbedömning) 0 %**
Uppgift saknas 0 %
Två lärare 95,8 %

**VITSORD I BEDÖMNING AV KUNNANDE INOM
YRKESUTBILDNINGEN**
GE INOM GRUVBRANSCHEN
Medeltal 3,3
Yrkesinriktad examensdel 3,5
Gemensam examensdel 3,1
(nationellt medeltal 3,7)

EXAMENSGRUNDERNAS OCH EXAMENSSTRUKTURENS FUNKTION

Reflektioner kring hur examensgrunderna motsvarar arbetslivet, hur de fungerar och om examensstrukturen

GE inom byggnadsbranschen

- Examensgrunderna för grundexamen inom byggnadsbranschen fungerar bra.

YE inom markanläggningsbranschen

- Examensgrunderna för yrkesexamen inom markanläggningsbranschen fungerar bra. I något skede är det närmast aktuellt att utveckla yrkesexamen inom markanläggningsbranschen, särskilt i fråga om avläggande av examina inom marginalbranscherna/snävt specialiserade branscher.

SYE inom markanläggningsbranschen

- Examensgrunderna för SYE inom markanläggningsbranschen fungerar bra.

GE inom lantmäteribranschen

- Det finns inga särskilda observationer om denna examens grunder.

YE inom lantmäteribranschen

- Det finns inga särskilda observationer om denna examens grunder.

GE inom gruvbranschen

- Examensgrunderna för grundexamen inom gruvbranschen fungerar bra.

YE inom gruvbranschen

- Examensgrunderna för yrkesexamen inom gruvbranschen fungerar bra.

YE inom stenbranschen

- Examensgrunderna för yrkesexamen inom stenbranschen fungerar bra

YE inom dykbranschen

- Det finns inga särskilda observationer om denna examens grunder.

Reflektioner kring examensstrukturen

- Valfriheten har ökats i examensstrukturen, vilket har fungerat bra.
- Man bör fästa uppmärksamhet vid hur olika läroanstalter använder tid för att avlägga kompetensområden för att säkerställa att kraven på yrkesskicklighet uppfylls.

KÄLLOR

Bakgrund

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömning av kunnande i examina inom sitt område.

Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017).

Källor som arbetslivskommissionen använder

Arbetslivskommissionen har haft tillgång till Utbildningsförvaltningens statistiktjänst www.vipunen.fi. Kvantitativa uppgifter (anordningstillstånd, prestationsuppgifter och responsuppgifter m.m.) har hämtats i början av 2025, och uppdateringar som lagts upp i Vipunen senare inte har uppdaterats i lägesbilden.

De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren registrerat examens- eller examensdelsprestationer 2024.

I Vipunens rapportbeskrivning: På grund av datasekretess visas antalen 1–4 som gäller personer som värdet "1–4" och antal större än 4 avrundas till närmaste siffra delbar med 3. Medeltalen beräknas med skyddade tal.

Källmaterialet i lägesbildens reflektioner har varit till exempel arbetslivskommissionens besöksrapporter, eventuella utlåtanden om utkast till examensgrunder, planer för bedömning av kunnande samt eventuella begäran om rättelse gällande bedömning av kunnande som gjorts av studerande. Dessutom har man kunnat komplettera reflektionerna med arbetslivskommissionens medlemmars egna observationer.

Arbetslivskommissionens lägesbilder

Arbetslivskommissionernas webbplats och tidigare års lägesuppgifter och lägesbilder finns på Utbildningsstyrelsens webbplats:

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/yrkesutbildning/arbetslivskommissioner>

Mer information

Arbetslivskommissionernas sekretariat, arbetslivskommissioner@oph.fi